

ESCRITURA DE DIVISIÓ DE LA QUADRA DEL GARRAF ENTRE SANTIAGO I JOAN ANTONI GÜELL

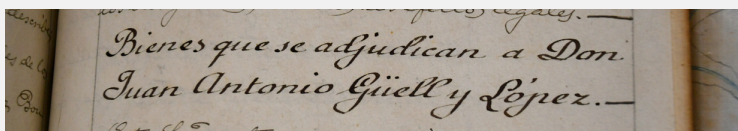
1922, març, 18. Barcelona

El Document del Mes de novembre presenta la divisió de la Quadra del Garraf entre Santiago i Joan Antoni Güell López, fills de l'industrial i mecenes Eusebi Güell Bacigalupi.

Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Manuel Borràs i de Palau, Tom primer del protocol general d'instruments públics, 1922, gener, 3 – 1922, març, 30, f. 686r-698r [AHPB, 1.431/100].

EUSEBI I FAMÍLIA GÜELL, PRINCIPIS SEGLE XX

Eusebi Güell, figura emblemàtica de la burgesia catalana del segle XIX, va encarnar l'esperit emprenedor i la inquietud intel·lectual de la seva època. Fill d'un pròsper industrial, va combinar una sòlida formació en Dret, Ciències i Economia amb una visió empresarial avantguardista. El matrimoni amb Isabel López i Bru, pertanyent a una de les famílies més poderoses de l'època, va donar lloc a deu fills, va consolidar la seva posició social i li va permetre desenvolupar una àmplia gamma d'activitats culturals i filantròpiques. Al document que presentem són dos dels seus fills els protagonistes, Joan Antoni i Santiago.

TERRITORI QUE ES REPARTEIX

L'escriptura de compra d'aquests terrenys, portada a terme per Eusebi Güell i Bacigalupi, es va fer davant del notari de Barcelona, Cayetano Menós, el 8 de maig de 1872 (AHPB, 1292/33, f. 490-494). El plànol original amb la consignació detallada de cada fita es troba a l'Arxiu Comarcal del Garraf, *Acta de Deslinde y Amojonamiento de 24 de febrer de 1877*, aixecada per l'escrivà del jutjat de primera instància de Vilanova, Manuel Paula Besols.

Ens trobem davant d'una partició d'una finca a Sitges, Castelldefels i Begues. El primer element, l'anomenada «**Quadra del Garraf**», és el més important en extensió i rellevància, amb 1.685 mujades i mitja, equivalents a 825 hectàrees, de les quals 632 eren de garriga i la resta de vinya, terra campà, garrofers, erms i roquers, i que es van reduir amb les segregacions a 820 hectàrees.

Va ser propietat d'Eusebi Güell i Bacigalupi, primer comte de Güell, per títol de venda atorgada pel jutge de primera instància del suprimit districte de Sant Pere de Barcelona, Francisco Galícia Junqueras, en ús de la facultat concedida per l'article 100 de la Instrucció de 31 de maig de 1855, a través de l'escriptura autoritzada per Caietà Menós, notari de Barcelona, a 8 de maig de 1872, inscrita en el tom 121 de l'arxiu, llibre 23 de Sitges, foli 96, finca número 850, inscripció segona.

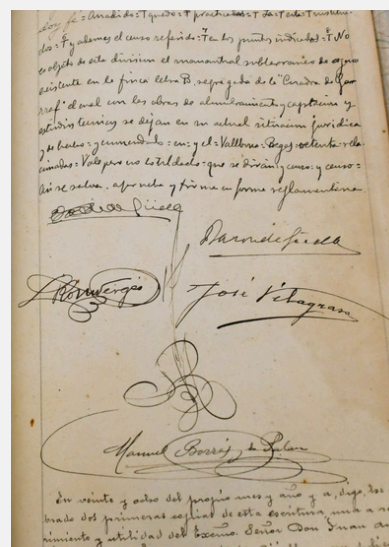
La finca va ser partionada i fitada pel jutge de primera instància del partit de Vilanova i la Geltrú, assistit per pèrits i amb les actes corresponents protocolitzades pel notari de Vilanova i la Geltrú Joan Torrents Higuero, a 8 de maig de 1897. Tot i que es va segregar una part per repartir-la de manera equitativa entre els dos germans esmentats, la major part va recaure en Joan Antoni, a qui se li va atorgar.

En aquesta finca se situa una masia ubicada en un extrem de la dita heretat, al peu de l'antic camí de Barcelona (núm. 6 del plànol), composta de subterranis, planta baixa i primer pis, tres trulls, dues porqueres, dos corrals, una cisterna i una torre. Dins de la mateixa, també s'hi trobaven un paller i dos corrals anomenats «Vallbona» i la «Pleta». L'heretat limitava al nord amb Begues i la Quadra de Jafra, al sud amb el mar, a l'est amb el terme de Castelldefels i a l'oest amb propietats dels successors de Joan Amell i Bou i Joaquim Querol.

La Quadra del Garraf, territori històric destacat, va passar per diversos canvis de propietat i usos al llarg dels segles. Inicialment alienada pels monarques catalanoaragonesos a la Pia Almoïna del Capítol de la Catedral de Barcelona, es va convertir en un punt estratègic de vigilància i defensa contra les incursions pirates, que també van provocar l'abandó del priorat de Garraf. Al segle XIX, el lloc va ser subhastat pel Patrimoni de l'Estat i adquirit pel comte de Güell, qui va impulsar la seva revitalització amb restauracions i projectes de noves construccions, tot i que no totes es van dur a terme.

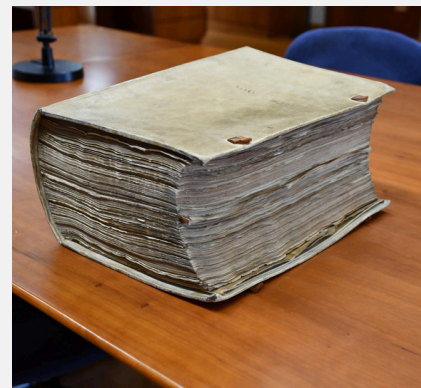
L'edifici modernista adjacent a l'antiga masia, obra de disseny polèmic atribuïda, segons Joan Bassegoda i Nonell, a la col·laboració entre Antoni Gaudí i Francesc Berenguer i Mestres, representa un intent d'embelliment i dinamització del conjunt resultant, format per un celler, un habitatge i una capella.

A més, hem de tenir en compte que per aquestes contrades hi passava el «camí de Costes» o «antic camí de Barcelona». Aquesta via va ser una important ruta de comunicació que travessava el Garraf, connectant diverses localitats. La seva rellevància històrica és deguda al seu paper estratègic i als desafiaments que va enfrontar al llarg dels segles. Inicialment construït per facilitar el trànsit de persones i mercaderies, el camí va patir les inclemències del temps i els conflictes bèl·lics.

Per garantir el manteniment i la seguretat, es van establir peatges i torres de vigilància. Tot i això, el bandolerisme i les guerres van deixar la via en estat deplorable en nombroses ocasions. Amb la modernitat i la construcció de noves infraestructures, com carreteres i ferrocarrils, el Camí de les Costes es va abandonar progressivament, i ara és un testimoni del passat i un element clau per entendre l'evolució històrica i territorial del Garraf.

Les altres dues particions de la finca les va heretar Santiago. Per una banda, la peça de terra situada en terme de Castelldefels, anomenada al document del «Poal», constava de 49 hectàrees on hi havia una masia amb bodegues, corrals i altres dependències, limítrof, a l'est, amb la propietat de Salvador Vinyes, al sud, amb les de Salvador Bou, a l'oest amb la finca dita d'en Vinyes i al nord amb el predi del baró d'Eramprunyà. Per altra banda, l'anomenada de Campgràs i Planells, situada en el terme de Begues. Equivalent a 9 hectàrees, estava constituïda en part de terra campa i en part de terra erma o muntanya, i afrontava a l'est amb terres de la Quadra del Garraf, al sud, oest i nord amb la propietat dels barons d'Eramprunyà.

ALTRES QÜESTIONS

Aquesta escriptura ens aproxima a una demarcació entre les actuals comarques del Garraf i el Baix Llobregat, uns territoris englobats actualment, des del punt de vista notarial, en els districtes notariais de Vilanova i la Geltrú i el de Sant Boi de Llobregat. Aquesta situació exemplifica una de les característiques del Notariat des de la seva arribada a Catalunya en el segle XIII, i mantinguda fins avui dia: l'atorgant tria lliurement el notari. Si a aquest aspecte hi sumem la rellevància de Barcelona en els àmbits socials, econòmics i culturals, la continuïtat cronològica i el volum dels fons conservats a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, es converteix aquest centre d'arxiu en un element privilegiat per completar la història de territoris més o menys llunyans de Barcelona.

El document també mostra la desigualtat de gènere en l'atorgament d'herències i visibilitza dones que, tot i quedar sovint a l'ombra masculina, van fer-se un lloc propi a la societat, com Clotilde Cerdà. Les germanes de Santiago i Joan Antoni van rebre una part molt menor de l'herència, el 10,5%. Tanmateix, Isabel i Maria Luisa Güell i López, es van fer un lloc a la societat del seu temps per compte propi, com a compositoras i intèrprets al llarg de les darreres dècades del segle XIX i les primeres del XX. Les dues germanes van rebre una sòlida formació musical de la mà de prestigiosos mestres com Eugène Gigout. Isabel Güell, en particular, va destacar en el camp de la música religiosa, mentre que Maria Luisa Güell, a més de cultivar la pintura, va demostrar un notable talent com a compositora i organista.

PER CONÈIXER MÉS...

CASES I LOSCOS, Lluïsa, *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. VIII. Segle XIX 1863-1900*, Barcelona: Fundació Noguera, 2013 [LINK](#)

JORNEY I BENITO, Núria; MESTRES I BOQUERA, Rafel, *Catàleg dels protocols notariais de Vilanova i la Geltrú*, Barcelona: Fundació Noguera, 2001.

MIRET I MESTRE, Magí; MUNTANER I PASCUAL, Ignasi M, «Història i recorregut del camí de les Costes de Garraf», *Miscel·lània Penedesenca*, 1995, p. 123-154.

PANYELLA I BALSELLS, Vinyet, «GARRAF» de Ramon Pico i Campamar: una al·legoria del treball en la societat catalana de la restauració, *Miscel·lània Penedesenca*, 1980, p. 125-150.

SANHUESA FONSECA, María, «Isabel y María Luisa Güell i López, dues compositoras al Modernisme. Vida, entorn i catàleg de les seves obres», *RACBASJ. Butlletí*, 2016, p. 47-63.